

«Άγιοι Κοιλιβάδες»

υπό π. Νικολάου Διαμαρᾶ Dr.Jur.
Βαρδακουλά 47, πάρ. 3, 30300 Ναύπακτος
τηλ.: 26340-22179, 31805
Ἰανουάριος 2006

Περὶ δημιουργίας τῆς ψυχῆς

Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας πιστεύουμε ὅτι τόσον ἡ ψυχὴ ὅσο καὶ τὸ σῶμα δημιουργοῦνται ἀπὸ τὸν Θεὸ ταυτοχρόνως. **"Μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ψυχῆς καὶ σώματος ἀρχὴν τῆς συστάσεως οἶσθαι".¹**

Κάθε φορά πού γίνεται ἡ σύλληψη ἑνὸς ἀνθρώπου ἐπαναλαμβάνεται ἡ πρώτη δημιουργία τοῦ Ἀδάμ. Τότε ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸ σῶμα τοῦ Ἀδάμ καὶ ἀμέσως ἐνεφύσησε καὶ **"ἐγένετο ὁ ἀνθρώπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν".²** Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ τώρα, μέ τὴν διαφορὰ, ὅτι τώρα ὁ Θεὸς ἀντὶ νὰ λάβει χοῦν ἀπὸ τὴν γῆν, λαμβάνει ἀπὸ τὸ σπέρμα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ ὠάριο τῆς γυναικός, καὶ ἀμέσως ἐμφυσᾷ ψυχὴν. Ἄλλωστε, εἶναι βασικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας ὅτι ὁ Θεὸς διευθύνει προσωπικά τὸν κόσμον.

Ἔτσι, ἡ ψυχὴ δέν εἶναι ἀπορροή τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνδρογίνου, δέν μεταβιβάζεται ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ τῶν γονέων, ἀλλὰ δημιουργεῖται ἀπὸ τὸν Θεόν.³

Αὐτὸ κηρύσσει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος διδάσκοντας ὅτι ὁ πρωτόπλαστος **"ἐκ γῆς γὰρ γέγονεν, ὡσπερ πάντες, καὶ ἡ χεὶρ δὲ ἡ πλάσασα τότε τὸν Ἀδὰμ, καὶ αὐτὴ καὶ**

νῦν καὶ αἰεὶ τοὺς μετ' ἐκεῖνον πάλιν πλάττει καὶ διασυνίστησι".⁴

Ὁ Χριστὸς μας ὑπῆρξε τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἀνθρώπος "ἐξ ἄκρας συλλήψεως", ἀπὸ αὐτὴν δηλ. τὴν ὥρα (τὴν στιγμὴ) τῆς συλλήψεώς του κατὰ τὴν Ὁρθόδοξη διδασκαλία.

Τὸ γεγονός ὅτι ὁ Θεάνθρωπος Κύριος ἐγένετο **ὁμοούσιος ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα**, κατὰ πάντα ὁμοῖος ἡμῖν, **χωρὶς ἁμαρτίας**, ὅπως διακηρύχτηκε θεοπνεύστως μέ τὸν Ὅρον τῆς Πίστεως τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τὸ 451 μ.Χ. στὴν Χαλκιδόνα, διατρανώνει τὴν θέση τῆς Ἐκκλησίας μας ὅτι ἀποκλείεται διαφορὰ χρόνου προσλήψεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, κάθε ἀνθρώπου, καὶ τοῦ Θεανθρώπου.

Κατὰ τὸν Ἅγιο Νικόλαο τὸν Καβάσιλα "παράδειγμα" δέν εἶναι ὁ παλαιὸς Ἀδὰμ (ὁ πρωτόπλαστος ἀνθρώπος) τοῦ καινοῦ, ἀλλὰ ὁ νέος Ἀδὰμ (ὁ Χριστὸς) τοῦ παλαιοῦ.⁵

Τὸ ἀνθρώπινο ἔμβρυο εἶναι ἓνας "ἐν ἐξελίξει" τέλειος ἀνθρώπος.⁶

Ἡ ψυχὴ, λοιπόν, δημιουργεῖται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώνεται μετὰ τοῦ ἀνεξαρτήτως πως ἐκ τῶν γονέων κατὰ τοὺς κτιστοὺς νομοὺς τῆς φύσεως προερχομένου σώματος (creationism).

Ἐάν ἡ Θεία Πρόνοια εἶναι πράγματι ἀκτιστὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία συντηρεῖ καὶ ζωοποιεῖ, ὄχι ἔμμεσα μέ τοὺς κτιστοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἀλλὰ ἄμεσα, εἶναι ξεκάθαρο ὅτι **ὄχι μόνον ἡ ψυχὴ ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα ὀφείλονται στὴν ἄμεση δημιουργικὴ μέ**

⁴ Ἐπιστολὴ ὅτι ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος ἐωρακεῖα τὴν πανουργίαν τῶν περὶ Εὐσέβιον..., κεφ. 9, PG 25, 429.

⁵ Ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα, Περί τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, PG 150, 681 AB.

⁶ Νικολάου Μητσοπούλου, Ἡ περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἐμβρύου ὡς ψυχωσωματικῆς ὑπάρξεως διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ Χριστολογικὴ θεμελίωσις αὐτῆς, Ἀθήναι, 1982, σελ. 27.

¹ Γρηγορίου Νύσσης, ΕΠΕ, 1, σελ. 342.

² Γεν. Β', 7.

³ Βλ. Ἱεροθέου Βλάχου, ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν θάνατον, Δ' ἐκδ. σελ. 40.

τούς γονεῖς συνεργό ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ.⁷

"Τό ὅτι ὁ ἄνθρωπος γεννιέται ἔχοντας μέσα του τήν δύναμη τοῦ θανάτου καί τῆς ἁμαρτίας δέν ὀφείλεται στόν Θεόν, ἀλλά στήν ἐνέργεια τοῦ σατανᾶ καί τήν ἀσθένεια τῆς ὄλης κτίσεως καί τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀπό τήν ὁποία δημιουργεῖ ὁ Θεός κάθε νέον ἄνθρωπον.

Ἄφοῦ ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο μέρος τῆς φύσεως ἀδυνατεῖ νά ξεφύγει ἀπό τήν φθορά πού βασιλεύει σ' αὐτήν. Ἡ ὑπαρξή του ἐξαρτᾶται ἀπό τήν φύση μέ τήν ὁποία συνεχῶς ἀνταλλάσσει συστατικά. Πράγματι ὁ ἄνθρωπος εἶναι γῆ. Δέν πλάσθηκε ἀνεξάρτητο ὄν, ἀλλά μέλος καί μέρος τῆς ὄλης κτίσεως καί ἀνθρωπότητος."⁸

*Ἡ συκοφαντία τοῦ Θεοῦ
ἀπό τοὺς Φράγκο-λατίνους
καί τοὺς Προτεστάντες*

καί ὁ Πανυπεράγαθος Θεός τῶν Ὁρθοδόξων

Ἡ Κόλαση ὑπάρχει. Ἡ ὑπαρξή της ὁμως δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τήν Θεϊκή ἀπόφαση. Ἡ κόλαση δημιουργεῖται ἀπό τά ἴδια τά δημιουργήματα. Εἶναι ἀνθρώπινο δημιούργημα, ἔξω τρόπον τινά, ἀπό "τήν τάξη τῆς δημιουργίας".⁹

Οἱ Φράγκοι τῆς ἐσκοτισμένης Δύσεως καί οἱ ἐκφραγκευμένοι ἐκ τῶν Ὁρθοδόξων διδάσκουν ἀδικαιολογητῶς μετά τοῦ **Αὐγουστίνου** ὅτι μόνον ἡ μετάδοση τῆς ἐνοχῆς τοῦ Ἀδάμ σέ ὄλη τήν ἀνθρωπότητα δύναται νά θεωρεῖται ὡς προπατορικόν ἁμάρτημα. Οἱ ἐσκοτισμένοι καί ἐκπεσόντες τῆς Ὁρθοδόξου ἀληθείας **οὐδόλως ὑποψιάζονται ὅτι ἡ φθορά καί ὁ θάνατος δέν εἶναι ἐκ Θεοῦ.**

⁷ Ἀνδρούτσου, Δογματική, Ἀθήνα 1907. σελ. 136.

⁸ Ρωμανίδη, Τό προπατορικόν ἁμάρτημα, 1957, Β' ἐκδ. 1989, σελ. 161.

⁹ Φλορόφσκι, Δημιουργία καί ἀπολύτρωση, Θεσσαλονίκη 1983, σελ. 306.

Συκοφαντοῦν τόν Θεόν οἱ Λατῖνοι καί βλασφημοῦν εἰς τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, ὅταν δογματίζουν αἰρετικῶς στήν Σύνοδο τοῦ Τριδέντου τό 1546 καί στόν πρῶτο Κανόνα της ὅτι "ὁποῖος δέν ὁμολογήσει ὅτι ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ὁ Ἀδάμ ... ἐπέφερε μέ τήν παράβασή του τήν ὀργή καί τήν ἀγανάκτηση τοῦ Θεοῦ, καί γι' αὐτό τό λόγο τόν θάνατο, μέ τόν ὁποῖο προηγουμένως τόν ἀπειλήσε ὁ Θεός νά εἶναι ἀναθεματισμένος".

Ὁ Θεοφώτιστος ὁμως Μέγας Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὁ ὁποῖος κατήσχυσε μέ τήν διδασκαλία του τούς ἐσκοτισμένους Λατίνους, δίδαξε ὀρθοδόξως ὅτι "ἡ μέν τοῦ κατὰ ψυχὴν θανάτου ἀπόφασις, ἦν εἰς ἔργον ἠγαγεν ἡμᾶς ἡ παράβασις κατὰ δικαιοσύνην τοῦ κτίσαντος, ἐγκαταλιπόντας γάρ κατέλιπεν ὡς αὐτοβούλως γεγονότας μή βιασάμενος. Ἡ μέν οὖν ἀπόφασις ἐκείνη προαναπεφώνηται παρά τοῦ Θεοῦ φιλανθρώπως, καθ' ἧς αἰτίας εἰρήκαμεν. Ἀνέσχε δέ καί ὑπερέθετο τήν ἀπόφασιν τοῦ κατὰ σῶμα θανάτου πρότερον, καί ἡνίκα ταύτην ἐξήνεγκε βάθει σοφίας καί φιλανθρωπίας ὑπερβολῇ πρὸς τό μέλλον τήν εἰς ἔργον ἐκβασιν ταύτην ἐταμιεύσατο, μή πρὸς τόν Ἀδάμ εἰπών: ἐπιστράφηθι ὄθεν ἐλήφθης, ἀλλά γῆ εἶ, καί εἰς γῆν ὑποστρέψεις. Ἐνι δέ τοῖς συνετῶς ἀκούουσι καί τῶν τοιούτων λόγων ἰδεῖν, **ὡς ὁ Θεός, οὐ ψυχῆς οὐδέ σώματος ἐποίησε θάνατον.**

Οὔτε γάρ πρότερον εἶπε προτάσσω, **θάνατε ἦν ἂν ἡμέραν φάγητε, ἀλλ' ἀποθανεῖσθε ἦν ἂν ἡμέραν φάγητε.** Οὔτε νῦν, **εἰς γῆν ἐπίστρεψον εἶπε, ἀλλ' ὑποστρέψεις,** προαναγγέλων καί ἐφιεῖς καί μή κωλύων σύν δίκη τό ἐκβησόμενον".¹⁰

¹⁰ Κεφάλαια Φυσικά, Θεολογικά, Ἠθικά τε καί Πρακτικά ρν' PG 150, 1157-1160.

Ἔτσι καί ὁ **Μέγας Βασίλειος** λέγει:
"Ὅσον γάρ ἀφίστατο τῆς ζωῆς, τόσον προσήγγιζε τῷ θανάτῳ. **Ζωή γάρ ὁ Θεός**, στέρησις δέ τῆς ζωῆς θάνατος. Ὡστε **ἑαυτῷ τόν θάνατον ὁ Ἄδάμ διά τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Θεοῦ κατεσκεύασε**, κατά τό γεγραμμένον, ὅτι ἰδοῦ οἱ μακρύνοντες ἀπό σοῦ ἀπολοῦνται. Οὕτως **οὐχί Θεός ἐκτίσε θάνατον¹¹**, ἀλλ' **ἡμεῖς ἑαυτοῖς ἐκ πονηρᾶς γνώμης ἐπεσπασάμεθα**. Οὐ μὴν οὐδέ ἐκώλυε τήν διάλυσιν διά τās προειρημένas αἰτίας, ἵνα μὴ ἀθάνατον ἡμῖν τήν ἀρρωστίαν διατηρήσῃ¹².

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος διδάσκει: "Οἱ δέ ἄνθρωποι **ἀποστραφέντες τά αἰώνια καί συμβουλία τοῦ διαβόλου** εἰς τά τῆς φθορᾶς ἐπιστραφέντες, **ἑαυτοῖς αἴτιοι τῆς ἐν τῷ θανάτῳ φθορᾶς γεγόνασι**".¹³

Οὐτε βεβαίως ὁ **Ἀπόστολος Παῦλος** διδάσκει πουθενά ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἐκ Θεοῦ τιμωρία ὄλων τῶν ἀνθρώπων. **Ὁ Θεός δέν τιμωρεῖ**, ἐπιτρέπει ὁμως στόν ἄνθρωπο, ἐάν τό θελήσει, νά ἀπομακρυνθεῖ ἀπ' Αὐτόν καί ἔτσι νά στερηθεῖ τήν ζωή.

Ἀπό τά ἀναφερθέντα χωρία συνάγεται ὅτι, **κατά τούς Ἑλληνας Πατέρες**, ὁ Θεός **ἐπέτρεψε τήν διά τοῦ θανάτου καί τῆς φθορᾶς "τιμωρία" καί ταλαιπωρία τοῦ ἀνθρώπου ἔνεκα εὐσπλαχνίας**, γιά νά μὴ γίνεῖ τό κακόν ἀθάνατον, καί μέ τήν θέα καί μελέτη τοῦ θανάτου ἐννοήσει ὁ ἄνθρωπος τήν ἀσθένειάν του καί τήν ἐξάρτησή του ἀπό τόν Θεόν, γιά τήν σωτηρία του καί ἔτσι νά ταπεινωθεῖ καί νά μετανοήσει καί μέσα ἀπό δοκιμασίες καί πειρασμούς νά τελειοποιηθεῖ.

Ἔτσι, λοιπόν, **ὁ Θεός δέν ἐπέβαλε τόν θάνατο, τήν φθορά καί τίς ἀσθένειες** ἔνεκα κάποιας προσβολῆς τῆς Θείας φύσεως, ὅπως διδάσκουν οἱ

Λατῖνοι, **ἀλλά τά ἐπέτρεψε, ἔνεκα τῆς εὐσπλαχνίας Του, μέ σκοπό τήν σωτηρία καί τήν θέωση τῶν ἀνθρώπων**.¹⁴

Ὁ σωματικός θάνατος δέν ἐπικράτησε ἀμέσως μετά τήν παράβαση. Τοῦναντίον, κατά τήν Ἁγία Γραφήν οἱ πρωτόπλαστοι ἐζησαν πολλά χρόνια μετά τήν παρακοή.¹⁵ Πρώτα **"ἡ ἁμαρτία δι' ἑνός ἀνθρώπου εἰς τόν κόσμον εἰσῆλθε καί διά τῆς ἁμαρτίας"** ὁ πνευματικός θάνατος (στέρηση τῆς Θείας Χάριτος) καί μετά ἀπό χρονικό διάστημα καί ὁ σωματικός.

Ὁ **ἀπολογητής Θεόφιλος Ἀντιοχείας** γράφει γιά τούς πρωτοπλάστους μετά τήν παρακοή:

"Ὅποτε οὖν ἐθεάσατο ὁ σατανᾶς οὐ μόνον τόν Ἄδάμ καί τήν γυναῖκα αὐτοῦ ζῶντας, ἀλλά καί τέκνα πεπονηκότας, ἐφ' ὧν οὐκ ἴσχυσεν θανατῶσαι αὐτούς φθόνῳ φερόμενος, ἠνίκα ἑώρα τόν Ἄβελ εὐαρεστοῦντα τῷ Θεῷ, ἐνεργήσας εἰς τόν ἀδελφόν αὐτοῦ τόν καλούμενον Κάιν ἐποίησεν ἀποκτεῖναι τόν ἀδελφόν αὐτοῦ τόν Ἄβελ. Καί οὕτως ἀρχή θανάτου ἐγένετο εἰς τόνδε τόν κόσμον ὁδοιπορεῖν ἕως τοῦ δεῦρο ἐπί πᾶν γένος ἀνθρώπων".¹⁶

Ὁ σατανᾶς θά ἤθελε πολύ νά θανατώσει διά μιᾶς ὀλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα, ἀλλά δέν μπορεῖ, γιατί ὁ Θεός εἶναι Αὐτός πού ζωοποιεῖ τά πάντα. Τόν θάνατο ὁ διάβολος τόν ἐπιφέρει ἐμμέσως μόνον μέ τήν ἁμαρτία καί μέ τήν ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεόν. Ἡ ἁμαρτία φέρνει τόν θάνατο. "Ὁ μὲν κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ γεγονός χωρισθέντος ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πνεύματος τοῦ δυνατωτέρου (δηλ. τοῦ Ἁγίου Πνεύματος), θνητός γίνεται" κατά τόν Τατιανόν.¹⁷

¹¹ Ἱερ. 2, 12-13.

¹² Ὁμιλία ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός, PG 31, 345.

¹³ Λόγος περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου, 5, PG 25, 104-105.

¹⁴ **Ρωμανίδη**, Τό προπατορικόν ἁμάρτημα, σελ. 19.

¹⁵ Γεν. 5, 1 ἐξ.

¹⁶ **Θεοφίλου**, Β' 29

¹⁷ Γιά τά ἀνωτέρω καί τίς παραπομπές βλ.

Ρωμανίδη, ὁ. π. σελ. 72.